

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Steiner-koulusta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan Steiner-koulusta annettua lakia muutettavaksi siten, että Steiner-kouluun voi kuulua lukio-opetusta vastaavaa opetusta varten erillisiä toimintayksiköitä. Laki mahdollistaisi steinerpedagogisen lukio-opetusta vastaavan opetuksen järjestämisen niillä paikkakunnilla, joissa oppilaat ovat saaneet steinerpedagogiikkaan perustuvan peruskouluopetuksen peruskoulua korvaavissa yksityisissä kouluissa mutta joissa lukio-opetusta annetaan nykyään koulujärjestelmän ulkopuolisissa yksityisissä opetusryhmissä.

Ehdotuksen mukaan Steiner-koulujen käyttökustannusten rahoitusjärjestelmä olisi pääosin samanlainen kuin peruskoulussa ja lukiossa. Steiner-koulun oppilaan kotikunta olisi velvollinen suorittamaan koulun ylläpitäjälle kotikunnan maksuosuuden. Samalla nykyisin säädetystä koulun sijaintikunnan osallistumisesta koulun toiminnan avustamiseen luovuttaisiin. Valtioneuvostolle säädettäisiin valtuutus asettaa kouluun otettavien uusien oppilaiden määrää koskevia ehtoja.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1996.

PERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Steiner-koulusta annetun lain mukaiset Steiner-koulut

Yleistä. Suomessa toimii kolme Steiner-koulusta annetun lain (417/77) mukaista yksityistä Steiner-koulua, joissa annetaan steinerpedagogiikkaan perustuvaa yleissivistävää kasvatusta ja opetusta. Koulut ovat 12-vuotisia yhtenäiskouluja ja niissä annetaan peruskoulu- ja lukio-opetusta vastaavaa opetusta. Kouluihin voi kuulua kolmastoista luokka ja yksivuotinen esiluokka. Kolmantentoista lukuvuonna oppilaat voivat osallistua ylioppilaskirjoituksiin. Koulut ovat Helsingin Rudolf Steiner -koulu, Lahden Rudolf Steiner -koulu ja Tampereen Rudolf Steiner -koulu.

Lain 2 §:n mukaan yhdeksännen luokan oppimäärän suorittaminen tuottaa samat edut ja oikeudet kuin kunnan peruskoulun oppimäärän suorittaminen. Kolmannentoista luokan oppimäärän suorittaminen tuottaa samat edut ja oikeudet kuin valtion lukion oppimäärän suorittaminen.

Steiner-koulusta annetun asetuksen (625/77) mukaan koululla tulee olla ylläpitäjän asettama johtokunta, johon kuuluu vähintään viisi jäsentä. Johtokuntaan kuuluu lisäksi enintään kolme opettajakunnan keskuudestaan valitsemaa opettajajäsentä. Opettajaa ei voi valita johtokunnan puheenjohtajaksi tai varapuheenjohtajaksi.

Johtokunta ja opettajakunta vastaavat koulun hallinnosta. Kouluissa ei ole rehtorin toimia. Lisäksi kouluilla on oppilaskunta, johon kuuluvat 9—13 luokkien oppilaat.

Lain 3 §:n mukaan valtioneuvosto voi myöntää rekisteröidylle suomalaiselle yhdis-

tykselle luvan perustaa Steiner-koulun. Samanaikaisesti voi olla toiminnassa enintään kolme Steiner-koulua.

Steiner-koulusta annetun asetuksen mukaan koulua koskevassa hakemuksessa tulee selvittää muun ohella koulun sijaintikunta ja toimintamuoto. Ohjesäännössä määrätään lisäksi koulun sijoituspaikka.

Rahoitus. Steiner-kouluille maksetaan Steiner-koulusta annetun lain 5 §:n mukaan käyttökustannuksiinsa valtionapua, joka on 60 prosenttia koulun sijaintikunnan peruskoulun oppilasta kohden määrätyn yksikköhinnan ja koulun oppilasmäärän tulosta. Steiner-koulusta annetussa laissa ei ole säännöksiä oppilaiden kuljetuksen ja majoituksen järjestämisestä eikä yksikköhintaan siten sisälly kuljetuksesta eikä majoituksesta aiheutuvia kustannuksia. Yksikköhinta on samansuuruinen kaikkien Steiner-koulun oppilaiden osalta.

Valtionapu maksetaan kuukausittain yhtä suurina erinä niin sanotun laskentapäivän tilanteen mukainen koulun oppilasmäärä huomioon ottaen.

Steiner-kouluissa oppilaan kotikunnalla ei ole lakisääteistä velvollisuutta maksaa kotikunnan maksuosuutta. Steiner-koulusta annetun lain 3 §:n mukaan koulujen perustamisluvan edellytyksenä on kuitenkin ollut, että oppilaitoksen sijaintikunta riittävästi osallistuu koulun toiminnan avustamiseen. Muutkin kuin sijaintikunnat kuitenkin rahoittavat koulujen toimintaa. Steiner-kouluissa on kulvana vuonna noin 1 800 oppilasta, joista noin 1 400:n osalta kotikunnat maksavat vapaaehtoisesti kotikunnan maksuosuutta peruskoulussa vastaavan markkamäärän täysimääräisenä ja noin 250:n osalta osan siitä. Lisäksi poikkeuksena muihin peruskouluopetusta antaviin kouluihin on, että Steiner-kouluilla on oikeus periä oppilasmaksuja.

Steiner-koulusta annetussa laissa ei ole säännöksiä perustamiskustannuksiin myönnettävästä valtionavusta, joskin kouluille voidaan myöntää lain 6 §:n nojalla ylimääräistä valtionapua valtion talousarvioon kulloinkin otetun määrärahan rajoissa.

Steinerpedagogiset erityiskoulut

Steinerpedagogisista erityiskouluista annetussa laissa (932/86) tarkoitettussa kahdessa yksityisessä steinerpedagogisessa erityiskoulussa annetaan steinerpedagogiikkaan perus-

tuva lääkäripedagogista kasvatusta ja erityisopetusta kehitysvammaisille lapsille, joiden oppivelvollisuus kestää 11 vuotta. Koulut sijaitsevat Helsingissä ja Lahdessa.

Opetusministeriö voi myöntää koululle oikeuden saada valtionosuutta koulun käyttökustannuksia varten. Tällöin oppilaan kotikunta on velvollinen suorittamaan kouluun osoittamastaan oppilaasta koulun ylläpitäjälle maksuosuuden.

Koulujen rahoituksessa ei nykyisin ole ongelmia. Kouluissa ei anneta lukio-opetusta.

Peruskoulua korvaavat yksityiset koulut, jotka noudattavat steinerpedagogiikkaa opetuksessaan

Yleistä. Steinerpedagogiikkaan perustuvaa opetusta annetaan Steiner-koulusta annetussa laissa tarkoitettujen kolmen koulun lisäksi 14 yksityisessä peruskoulua korvaavassa koulussa, joille valtioneuvosto on peruskoululain 77 §:n (169/91) nojalla antanut perustamisluvan. Päätökset edellyttävät kunnan ja koulun ylläpitäjän sopimusta siitä, että koulu korvaa kunnan peruskoulua. Valtioneuvosto on lisäksi peruskoululain 77 a §:n nojalla perustamisluvan myöntämisen yhteydessä antanut näiden koulujen kannatusyhdistyksille luvan oman opetussuunnitelman laatimiseen kouluille. Tällaiset koulut toimivat Espoossa, Helsingissä, Jyväskylässä, Kuopiossa, Lappeenrannassa, Oulussa, Porissa, Rovaniemellä, Sammatissa, Seinäjoella, Tammisaaressa, Turussa, Vaasassa ja Vantaalla. Tammisaaressa sijaitseva koulu on ruotsinkielinen. Kouluissa on kulvana vuonna yhteensä noin 1 800 oppilasta 78 eri kunnasta.

Edellä mainitut 14 peruskoulua korvaavaa yksityistä koulua antavat opetusta 1—9 luokilla. Peruskoulua korvaavina kouluina ne eivät voi antaa opetusta lukiota vastaavilla 10—13 luokilla. Näiden luokkien opetus on hoidettu yksityisinä opetusryhminä, jollaisia on Helsingissä sijaitsevassa Elias-koulussa, Oulun steinerkoulussa ja Porin seudun steinerkoulussa.

Rahoitus. Edellä tarkoitettujen koulujen 1—9 luokat sekä 10 luokka, silloin kun se on lisäopetusta antava luokka, toimivat peruskoululaissa tarkoitettuina peruskoulua korvaavina kouluina. Peruskoululain 80 a §:ssä säädetään, että oppilaiden ottamisessa omaa opetussuunnitelmaa noudattavaan

77 a §:ssä tarkoitettuun tällaiseen kouluun noudatetaan, mitä oppilaan kotikunnan ja koulun ylläpitäjän kesken sovitaan. Tällöin sovitaan yleensä myös oppilaan kotikunnan maksuosuudesta. Peruskoululain 84 a §:n 2 momentissa säädetään, että kunta saa valtionosuutta peruskoulua korvaavan koulun käyttökustannuksia varten siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (705/92) säädetään. Peruskoululain 84 c §:ssä säädetään, että jos oppilas käy koulua 80 a §:n 2 momentin mukaan muussa kuin sen kunnan koulussa, jossa hänellä on väestökirjalain (141/69) mukainen kotipaikka asetuksella säädettävänä ajankohtana, on oppilaan kotikunta velvollinen suorittamaan oppilaasta aiheutuvan osuutensa peruskoulun käyttökustannuksista siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään, jolleivät kunnat ole sopineet muunlaisesta kustannusten jakoperusteesta. Väestökirjalaki on kumottu ja 1 päivästä kesäkuuta 1994 oppilaan kotikunta määräytyy kotikuntalain (201/94) mukaan.

Peruskoululain 78 §:n mukaan opetus peruskoulua korvaavan koulun oppilaille on maksutonta, ja koulun oppilaiden opintososiaaliset edut on kunnan järjestettävä, jolleivät kunta ja koulun ylläpitäjä ole toisin sopineet. Peruskoulua korvaavan koulun valtionosuuteen sisältyvät myös majoituksesta ja kuljetuksesta aiheutuvat kustannukset siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään.

Koska koulujen kannatusyhdistyksille ei ole myönnetty lukiolupaa, lukio-opetusta on annettu koulujärjestelmän ulkopuolisissa yksityisissä opetusryhmissä, joiden toiminnan rahoitus perustuu oppilaiden vanhempien maksamiin tukimaksuihin. Tukimaksun suuruus esimerkiksi Elias-koulussa on 700 markkaa kuukaudessa. Saadakseen todistuksen lukion oppimäärän suorittamisesta yksityisiin opetusryhmiin osallistuneiden nuorten on tullut osallistua lukiolain 23 §:n 3 momentissa (172/91) tarkoitettuun erityiseen tutkintoon jossakin sellaisessa lukiossa, jolla on todistuksenanto-oikeus.

Peruskoululain 84 a §:n mukaan kunnalle voidaan myöntää valtionosuutta peruskoulua korvaavan koulun perustamiskustannuksiin siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään. Tällaista valtionosuutta ei toistaiseksi kuitenkaan mikään kunta ole hakenut.

Yksityisen lukion perustaminen

Yleistä. Säännökset yksityisistä lukioista sisältyvät lukiolakiin (477/83) ja peruskoulua korvaavasta koulusta ja yksityisestä lukioista annettuun asetukseen (720/84). Lukiolain 50 §:n 2 momentissa säädetään, että valtioneuvosto voi myöntää Suomen kansalaiselle taikka rekisteröidylle suomalaiselle yhteisölle tai säätiölle luvan yksityisen lukion perustamiseen edellyttäen, että se on koulutustarpeen vaatima tai lukion perustamiseen on muu erityinen syy. Yksityisen lukion perustaminen ei edellytä sopimuksia kuntien kanssa. Yksityisiä kouluja koskevan lainsäädännön muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 88/1990 vp) perusteissa on todettu, että erityinen syy lukion perustamiselle voisi olla esimerkiksi koulun opetuksessa noudatettu niin sanottu vaihtoehtopedagogiikka. Asian ratkaisee yksittäistapauksittain nykyisin valtioneuvostosta annetun lain (78/22) mukaan opetusministeriö.

Lukion määrällisestä säätelystä on luovuttu 1 päivästä elokuuta 1994 eikä lukiossa opiskelevien määrää enää nykyisin mitoiteta muuta kuin valtakunnallisesti valtioneuvoston hyväksymässä koulutuksen ja korkeakouluissa harjoitettavan tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa. Oppilaaksiotosta vastaavat oppilaitosten ylläpitäjät.

Yksityisen steinerpedagogiikkaa opetuksessaan noudattavan lukion perustamisesta tehdyt hakemukset. Osa peruskoulua korvaavana kouluna toimivien steinerpedagogiikkaan perustuvien koulujen kannatusyhdistyksistä on hakenut lukion perustamislupaa. Valtioneuvosto on päätöksillään 8 päivänä heinäkuuta 1992 ja 23 päivänä kesäkuuta 1993 sekä opetusministeriö päätöksillään 23 päivänä toukokuuta 1994 ja 22 päivänä kesäkuuta 1995 hylännyt hakemukset. Toiseksi viimeksi mainitussa päätöksessä hylkäysperusteeksi on katsottu, että lukioon tulevien oppilaiden koulunkäynti voidaan turvata nykyisissä kunnallisissa ja yksityisissä lukioissa sekä muissa keskiasteen oppilaitoksissa. Myöskään pienen lukion perustamista ei ole pidetty taloudellisesti tarkoituksenmukaisena. Viimeksi mainitussa päätöksessä hylkäysperusteena on todettu Steiner-lukiokoulutuksesta paraikaa tehtävä selvitys. Lisäksi kolmen kannatusyhdistyksen yhdessä tekemä hakemus niin sanotun Topelius-koulun perustamisesta on toistaiseksi ratkaisematta.

1.2. Nykytilan arviointi

Nykyisin steinerpedagogiikkaa opetuksessaan käyttävien peruskoulua korvaavien yksityisten koulujen yhteydessä annetaan lukio-opetusta yksityisissä opetusryhmissä, joiden toiminnan rahoitus perustuu oppilaiden huoltajien maksamiin tukimaksuihin. Kustannuksiin ei saada valtionapua eikä oppilaan kotikunnalla ole velvollisuutta osallistua niihin. Todistuksen saaminen edellyttää osallistumista erilliseen tutkintoon jossakin perustamisluvan saaneessa lukiossa.

Steiner-koulusta annetussa laissa tarkoitettua Steiner-koulut ovat ainoa peruskoulu- ja lukio-opetusta antava koulumuoto, jossa ei ole oppilaan kotikunnan maksuvelvollisuutta. Perustamisluvan edellytyksenä kuitenkin on, että koulun sijaintikunta osallistuu koulun toiminnan kustannuksiin.

Lukiossa opiskelevien määrää ei nykyisin enää säädelä lääneittäin tai ylläpitäjittäin, vaan oppilaaksiotosta vastaavat lukioiden ylläpitäjät. Yksityisen lukion oppilaiden kotikunnat ovat velvollisia maksamaan koululle siellä käyvistä oppilaistaan korvauksen valtionosuuteen oikeuttavista käyttökustannuksista. Steiner-kouluja tämä velvollisuus ei kuitenkaan koske.

Vain Helsingissä voi steinerpedagogiikkaa opetuksessaan noudattavan peruskoulua korvaavan koulun oppilas jatkaa opiskeluaan samalla paikkakunnalla toimivassa steinerpedagogiikkaan perustuvassa oppilaitoksessa. Opiskelusta yksityisissä opetusryhmissä tai siirtymisestä opiskelemaan toiselle paikkakunnalle aiheutuu oppilaiden huoltajille huomattavia kustannuksia.

Peruskoulua korvaavat yksityiset koulut ovat oppilaille maksuttomia. Helsingin Rudolf Steiner -koulun oppilaista noin 30 prosentin osalta kotikunnat eivät maksa täysimääräisesti kotikuntakorvausta vastaavaa summaa, joten oppilaiden huoltajat rahoittavat koulujen toimintaa maksamalla melko korkeita oppilasmaksuja.

Pienten lukioiden perustamista ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena eikä taloudellisesti järkevänä. Perustamalla Steiner-kouluihin toimintayksiköitä 10—13 luokkien opetusta varten yhteistyössä peruskoulua korvaavan koulun ylläpitäjän kanssa voitaisiin tässä tilanteessa tarkoituksenmukaisella tavalla lisätä mahdollisuuksia saada steinerpedagogista lukio-opetusta vastaavaa opetusta oppilaan kotipaikkakunnalla.

2. Ehdotetut muutokset

Uudistuksen tavoitteena on yhtenäistää yleissivistävän koulutuksen rahoitussäännöksiä ja samalla mahdollistaa steinerpedagogisen lukio-opetusta vastaavan opetuksen järjestäminen hallinnollisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukaisella tavalla niillä paikkakunnilla, joissa nykyisin toimivat steinerpedagogiikkaa opetuksessaan noudattavat yksityiset peruskoulua korvaavat koulut.

Steiner-koulusta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Steiner-koulujen rahoitusjärjestelmä olisi pääosin samanlainen kuin peruskoulussa ja lukiossa ja että Steiner-kouluilla voi olla toimintayksiköitä lukio-opetusta varten.

Steiner-koulusta annettuun lakiin lisättäisiin säännös oppilaan kotikunnan maksuvelvollisuudesta. Samassa yhteydessä voitaisiin poistaa *lain* 3 §:n 2 momentista säännös sijaintikunnan osallistumisesta Steiner-koulun toiminnan rahoittamiseen tarpeettomana. Kun koulujen toiminnan rahoitus muuttuisi kaikilta osin lakisääteiseksi ja kun kunnilla ei ole, toisin kuin peruskoulua korvaavien koulujen osalta, mahdollisuutta vaikuttaa kouluihin hakeutuvien asianomaisissa kunnissa asuvien oppilaiden määrään, voisi uudistus johtaa oppilasmäärien kasvuun kouluissa myös niiden 1—9 luokilla. Tämä puolestaan lisäisi oppilaiden kotikuntien kustannuksia ja voisi vaikeuttaa niiden omaa koulusuunnittelua. Jottei Steiner-koulujen oppilasmääriä merkittäväällä tavalla kasvatettaisi nykyisestä, *lain* voimaantulosäännökseen otettaisiin säännös, jonka nojalla opetusministeriö voisi asettaa Steiner-kouluihin otettavien uusien oppilaiden määrää koskevia ehtoja.

Steiner-koulujen valtionosuus- ja kotikunnan maksuosuusprosentit muutettaisiin vastaaviksi kuin ne ovat peruskoulussa ja lukiossa eli 57 ja 43 prosentiksi (*lain* 5 ja 5 a §).

Perustamiskustannusten valtionapuun ei tässä yhteydessä ehdotettaisi muutoksia.

Nykyisestä 14 steinerpedagogiikkaan perustuvasta yksityisestä peruskoulua korvaavasta koulusta voidaan hakeutua vaihtoehtoisesti päivälukioon, aikuislukioon tai Steiner-koulun lukiota vastaaville luokille. Tarkoituksena on lisätä oppilaiden valintamahdollisuuksia siten, että ne oppilaat, jotka haluavat jatkaa opintojaan Steiner-koulussa, voivat tehdä sen samalla paikkakunnalla, jossa he

ovat saaneet peruskouluopetuksen. Järjestely toteutettaisiin uusia oppilaitoksia kuitenkin perustamatta siten, että tarvittaessa niille paikkakunnille, joissa nyt toimii steinerpedagogiikkaan perustuva yksityinen peruskoulu korvaava koulu, voitaisiin 10—13 luokkien opetusta varten perustaa Helsingin, Lahden tai Tampereen Rudolf Steiner -koulun toimintayksikkö (*lain 1 §:n 3 momentti*). Samalla viimeksi mainittujen Steiner-koulujen perustamislupia voitaisiin ylläpitäjien hakeusten perusteella muuttaa siten, että niillä olisi toimintayksikkö korvaavan koulun sijaintikunnassa, jolloin koulu toimisi nykyisen sijaintipaikan lisäksi peruskoulua korvaavan koulun sijaintikunnassa. Toimintayksikköiden hallinnosta ja opetuksesta säädetäisiin tarkemmin asetuksella ja sen nojalla määrättäisiin johtosäännöllä. Toimintayksiköt olisivat osa pääkoulua, mutta tarkoitus olisi, että niille annettaisiin johtosäännöllä tarkoituksenmukaisessa määrin päättävää.

Luokkien 10—13 opetuksen järjestämisessä tällä tavoin uusia pieniä oppilaitoksia perustamatta voitaisiin paremmin hyödyntää nykyisten Steiner-koulujen opetuksesta saatuja kokemuksia ja siinä noudatettuja opetusjärjestelyjä. Toimintayksiköt sijaitsisivat nykyisten korvaavien koulujen yhteydessä asianomaisilla paikkakunnilla. Toimintayksikköjen opettajien oikeudet ja velvollisuudet samoin kuin eläketurva määräytyisivät Steiner-kouluja koskevien säännösten mukaan. Niiden opettajien osalta, jotka opettaisivat sekä toimintayksikössä että korvaavassa koulussa, noudatettaisiin yhteisistä opettajista annetun lain (710/92) säännöksiä. Toimintayksikköiden oppilaiden asema ja opintososiaaliset edut olisivat samat kuin pääkoulussa. Velvollisuutta kuljetuksen tai maajoituksen järjestämiseen ei siten myöskään toimintayksikköiden oppilaiden osalta olisi. Ylioppilastutkinnon järjestämisestä vastaisi pääkoulu vastaavasti kuin nykyisin aikuislukien sivupisteiden osalta.

Toimintayksikköiden käyttökustannuksiin suoritettaisiin Steiner-koulusta annetun lain mukaista valtionapua samoin perustein kuin pääkoulua käyvien oppilaiden osalta. Oppilaan kotikunta olisi velvollinen suorittamaan käyttökustannuksista Steiner-koulun ylläpitäjälle koulussa opiskelevasta oppilaasta kotikunnan maksuosuuden. Toimintayksikköiden lukio-opetuksen käyttökustannuksiin suoritettaisiin Steiner-koulusta annetun lain mu-

kaista valtionapua samoin perustein kuin pääkoulussa 10—13 luokkia käyvien oppilaiden osalta. Peruskoulun sijaintikunta, joka on yksikköhinnan perusteena, määräytyisi siis pääkoulun mukaan. Valtionavunsaajana olisi luonnollisesti asianomaisen Steiner-koulun ylläpitäjä.

Steiner-koulusta annetussa laissa ei ole säännöksiä perustamiskustannuksiin myönnettävästä valtionavusta, joten ehdotus ei vaikuttaisi siihen mitenkään. Korvaavat koulut voivat peruskoululain mukaan saada perustamiskustannuksiinsa valtionosuutta. Luokkien 10—13 opetusta varten ei ole tarkoitus hankkia uusia tiloja.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Steiner-koulusta annetussa laissa tarkoitetuissa kouluissa on oppilaita nykyisin yhteensä noin 1 800. Kun Steiner-koulusta annetun lain mukaisen valtionavun perusteena olevana yksikköhintana oppilasta kohden käytetään 18 162 markkaa, joka on vuodelle 1996 vahvistetun peruskoulun yksikköhinnan valtakunnallinen keskiarvo, aiheutuisi kotikunnan maksuosuuden laajentamisesta Steiner-kouluihin oppilaiden kotikunnille vuodessa noin 14,1 miljoonan markan kustannukset.

Nykyisissä 14 steinerpedagogiikkaan perustuvassa yksityisessä peruskoulua korvaavassa koulussa on oppilaita yhteensä noin 1 800. Koulujen ylläpitäjät ovat arvioineet, että kahdeksassa korvaavan koulun yhteyteen perustettavassa toimintayksikössä voitaisiin aloittaa vuonna 1996 lukio-opetusta vastaavia luokkia. Oppilaita olisi tällöin yhteensä 220. Kun Steiner-koulusta annetun lain mukaisen valtionavun perusteena olevana yksikköhintana oppilasta kohden käytetään vuodelle 1996 vahvistettua markkamäärää, 18 162 markkaa, joka on peruskoulun yksikköhinnan valtakunnallinen keskiarvo, aiheutuisi toimintayksikköjen lukio-opetusta vastaavista luokista 4 000 000 markan valtionapuun oikeuttavat käyttökustannukset ja valtionapu 2 280 000 markkaa. Vuonna 1997 oppilaita olisi noin 330 ja käyttökustannukset olisivat 6 000 000 markkaa ja valtioapu 3 420 000 markkaa.

Toimintayksikköiden oppilaiden kotikuntien maksuosuudet olisivat vuonna 1996

1 720 000 markkaa ja vuonna 1997 2 580 000 markkaa.

Säädettäessä Steiner-koulujen oppilaiden kotikunnille maksuvelvollisuus säännös koulujen sijaintikuntien osallistumisesta koulujen toiminnan avustamiseen kumottaisiin.

Koulujen sijaintikunnat, joista suurin osa oppilaista on, ovat jo nykyisin merkittävästi avustaneet kouluja.

Edellä tarkoitetut valtion- ja kunnallistaloudelliset kustannukset ovat kuitenkin laskennallisia, koska lukiossa opiskelevien määrää ei nykyisin säädellä. Lukio-opetuksen määrällisestä säätelystä luopuminen mahdollistaa lukiopaikkojen kasvun jo nykyisin toimivissa lukioissa, jotka voivat ottaa oppilaita muista kouluista. Vastaavat kustannukset aiheutuisivat siten muutoinkin, mikäli edellä tarkoitetut oppilaat hakeutuisivat muihin lukioihin. Viimeksi mainitussa tapauksessa noudatettaisiin kuitenkin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaista lukion rahoitusjärjestelmää, johon sisältyy jo kotikuntien maksuosuus, eikä Steiner-koulusta annetun lain mukaisia valtionapuperusteita. Lisäksi sijaintikuntien lisäksi muutkin oppilaiden kotikunnat ovat vapaaehtoisesti maksaneet maksuosuuden kuten alajaksossa lainsäädäntö ja käytäntö on edellä todettu. Lakisääteinen kotikuntakorvaus nykyiseen käytäntöön verrattuna lisäisi Steiner-koulujen kotikunnan maksuosuuksia noin kolmella miljoonalla ja se jakaantuisi 28 kunnan osalle. Lain voimaantulosäännökseen sisältyvän valtuutussäännöksen nojalla opetusministeriö voisi asettaa Steiner-kouluun otettavien uusien oppilaiden määrälle rajoituksia.

Steiner-kouluille ei myönnetä perustamiskustannuksiin lakisääteistä valtionapua, joten toimintayksiköiden perustaminen ei suoraan edellytä valtion osallistumista tarvittavien tilojen hankintakustannuksiin. Opetuksessa voidaan käyttää pääsääntöisesti korvaavien koulujen tiloja.

3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Rahoitusjärjestelmän uudistuksella ei ole organisaatio- eikä henkilöstövaikutuksia, mutta Steiner-koulujen toimintayksiköiden perustamisen johdosta koulut toimisivat usealla paikkakunnalla, mikä tulisi ottaa huomioon koulujen hallintoa ja opetusta vastaavuudessa järjestettäessä.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu opetusministeriössä virkamiestyönä. Esitysluonnoksesta on kuultu Suomen Kuntaliittoa, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ:ta sekä Steinerpedagogiikan yhteisöt ry:n ja Steinerpedagogiikan seuran edustajia. Suomen Kuntaliitto vastustaa esityksen antamista.

5. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotetun lain johdosta on tarpeen muuttaa Steiner-koulusta annettua asetusta muun muassa toimintayksiköiden hallinnon osalta. Asetukseen on tarkoitus ottaa myös säännös, jonka nojalla koulun perustamislupaan voidaan sisällyttää Steiner-kouluun otettavien oppilaiden määrää koskevia ehtoja. Toimintayksikön perustamisen johdosta Steiner-koulun ohjesääntö tulee tarkistaa.

6. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1996.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Steiner-koulusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Steiner-koulusta 27 päivänä toukokuuta 1977 annetun lain (417/77) 1 §:n 3 momentti, 3 §:n 2 momentti ja 5 §,
 näistä 5 § sellaisena kuin se on 18 päivänä joulukuuta 1995 annetussa laissa (1454/95),
 sekä
lisätään lakiin uusi 5 a ja 5 b § seuraavasti:

1 §

Kouluun voi kuulua erillinen toimintayksikkö, jossa annetaan opetusta vain 10—13 luokalla. Koulu voi jakaantua suomenkieliseen ja ruotsinkieliseen osastoon.

3 §

Perustamisluvan edellytyksenä on, että koulu on maan yleisen kasvatus- ja opetus-toimen kehittämiseksi tarpeellinen.

5 §

Steiner-koulu saa käyttökustannuksiinsa valtionapua, joka on 57 prosenttia koulun sijaintikunnan peruskoulun oppilasta kohden määrätyn yksikköhinnan ja koulun oppilasmäärän tulosta.

5 a §

Kunta, joka on Steiner-koulun oppilaan kotikuntalaissa (201/94) tarkoitettu kotikunta, on velvollinen suorittamaan Steiner-koulun ylläpitäjälle maksuosuuden, joka on 43 prosenttia 5 §:ssä tarkoitetusta yksikköhinnasta, jolleivät kunta ja koulun ylläpitäjä ole sopineet muunlaisesta kustannusten jakorusteesta.

5 b §

Valtionavun myöntämisestä, oppilaan kotikunnasta, valtionavun ja oppilaan kotikunnan maksuosuuden maksamisesta, oppilasmäärien laskemisesta, oppilasmäärien laskentapäivän soveltamisesta, oppilasmäärien ilmoittamisesta ja tietojen toimittamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (705/92) ja sen nojalla asetuksella peruskoulua vastaavaksi järjestetyn yksityisen koulun osalta säädetään.

Valtionavusta on lisäksi voimassa, mitä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 45 §:n 1 momentissa säädetään saamatta jääneen etuuden suorittamisesta, perusteettoman edun palauttamisesta, suoritusvelvollisuuden raukeamisesta ja uhkaskosta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1996.

Ennen tämän lain voimaantuloa syntyneiden käyttökustannusten rahoittamiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyyn koulun perustamislupa voidaan sisäl-

lyttää tämän lain voimaan tulon jälkeen kouluun otettavien oppilaiden määrää koskevia ehtoja sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 12 päivänä huhtikuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Opetusministeri *Olli-Pekka Heinonen*

Laki

Steiner-koulusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Steiner-koulusta 27 päivänä toukokuuta 1977 annetun lain (417/77) 1 §:n 3 momentti, 3 §:n 2 momentti ja 5 §,
 näistä 5 § sellaisena kuin se on 18 päivänä joulukuuta 1995 annetussa laissa (1454/95),
 sekä
lisätään lakiin uusi 5 a ja 5 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Koulu voi jakaantua suomenkieliseen ja ruotsinkieliseen osastoon.

Kouluun voi kuulua erillinen toimintayksikkö, jossa annetaan opetusta vain 10—13 luokalla. Koulu voi jakaantua suomenkieliseen ja ruotsinkieliseen osastoon.

3 §

Perustamisluvan myöntämisen edellytyksenä on:

- 1) että koulu on maan yleisen kasvatus- ja opetustoimen kehittämiseksi tarpeellinen; ja
- 2) että koulun sijaintikunta osallistuu riittävästi koulun toiminnan avustamiseen.

Perustamisluvan edellytyksenä on, että koulu on maan yleisen kasvatus- ja opetustoimen kehittämiseksi tarpeellinen.

5 §

Steiner-koulu saa käyttökustannuksiinsa valtionapua, joka on 60 prosenttia koulun sijaintikunnan peruskoulun oppilasta kohden määrätyn yksikköhinnan ja koulun oppilasmäärän tulosta.

5 §

Steiner-koulu saa käyttökustannuksiinsa valtionapua, joka on 57 prosenttia koulun sijaintikunnan peruskoulun oppilasta kohden määrätyn yksikköhinnan ja koulun oppilasmäärän tulosta.

5 a §

Kunta, joka on Steiner-koulun oppilaan kotikuntalaissa (201/94) tarkoitettu kotikunta, on velvollinen suorittamaan Steiner-koulun ylläpitäjälle maksuosuuden, joka on 43 prosenttia 5 §:ssä tarkoitettusta yksikköhinnasta, jolleivät kunta ja koulun ylläpitäjä ole sopineet muunlaisesta kustannusten jakorusteesta.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

5 b §

Valtionavun myöntämisestä, oppilaan kotikunnasta, valtionavun ja oppilaan kotikunnan maksuosuuden maksamisesta, oppilasmäärien laskemisesta, oppilasmäärien laskentapäivän soveltamisesta, oppilasmäärien ilmoittamisesta ja tietojen toimittamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (705/92) ja sen nojalla asetuksella peruskoulua vastaavaksi järjestetyn yksityisen koulun osalta säädetään.

Valtionavusta on lisäksi voimassa, mitä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 45 §:n 1 momentissa säädetään saamatta jääneen etuuden suorittamisesta, perusteettoman edun palauttamisesta, suoritusvelvollisuuden raukeamisesta ja uhkaskosta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1996.

Ennen tämän lain voimaantuloa syntyneiden käyttökustannusten rahoittamiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyyn koulun perustamislupaan voidaan sisällyttää tämän lain voimaan tulon jälkeen kouluun otettavien oppilaiden määrää koskevia ehtoja sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.
